

PROJEKTAS „ĮRODYMAIS GRĮSTOS ALKOHOLIO POLITIKOS VYSTYMAS REMIANTIS STANDARTIZUOTU EUROPOS ALKOHOLIO TYRIMU: LIETUVOS ATVEJIS“ (S-MIP-20-2)

MOKSLINĖ PRODUKCIJA

Projekto mokslinė produkcija paskelbta kolektyvinėje monografijoje ir 6 moksliniuose straipsniuose, turinčiuose poveikio faktorių.

Monografija

Tamutienė, I., Civinskas, R., Stumbrys, D., Peištarė, B., Auglytė, V. (2022) **Nuo blaivybės judėjimų iki įrodymais grįstos alkoholio politikos : Lietuvos atvejo vertinimas“ (kolektyvinė monografija).** Vytauto didžiojo universitetas, 247 p.

<https://portalcris.vdu.lt/server/api/core/bitstreams/9902d9a6-9aa9-47cb-a4f7-fdac7d25257c/content>

Moksliniai straipsniai

Tamutienė, I., Stumbrys, D., Moskalewicz, J., & Sieroslawski, J. (2022). **Prevalence of alcohol's harm to others in the context of changing alcohol control policies in Lithuania in 2015 and 2020.** *Drugs: Education, Prevention and Policy*, 1-9.

https://www.tandfonline.com/eprint/MRRJ7MP5DQTKET3PNSF7/full?target=10.1080%2F09687637.2022.2114878&fbclid=IwAR19xCodx-HfwTQjNhjA4CJ6QKgxus76zhYrMQ_siFI7_2TCtLLeDL7C3ao

Peištarė, B. , Tamutienė, I. (2022) **Problematization of parental alcohol abuse related harm to children: the results of professionals' response.** *Public policy and administration.* (In press).

Stumbrys, D. , Tamutienė, I., Moskalewicz, J., & Sieroslawski, J. (2022). **Changes in attitudes towards alcohol control policies in Lithuania. Findings from two representative surveys in 2015 and 2020.** *The American Journal of Drug and Alcohol Abuse .* (In press).

Tamutienė, I., & Stumbrys, D. (2021). **How many children live with persons with problematic drinking patterns across 19 European countries?.** *Drugs: Education, Prevention and Policy*, 1-9. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09687637.2021.2020728>

Stumbrys, D., & Tamutienė, I. (2021). **Alcohol intoxication incidence differences at companies in Lithuania.** *Drug and alcohol review*, 40(7), 1165-1172. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/dar.13315>

Tamutienė, I. (2021). **Alkoholio žalos suvokimo įtaka blaivybės judėjimams palaikyti XIX a. ir XX a. pradžioje.** *Viešoji politika ir administravimas*, 20(3), 411-421.
<https://www.vpa.ktu.lt/index.php/PPA/article/view/28520>

GAUTŲ REZULTATŲ SKLAIDA

Gautų mokslo rezultatų sklaida orientuota į akademinę, politinę ir pilietinę visuomenę. Surengtas mokslinis seminaras/konferencijoje, kuris sulaukė apie 300 dalyvių dėmesio, skaityti 7 pranešimai tarptautinėse konferencijose, 3 – nacionalinėse. Padaryti trys komentarai žiniasklaidoje, duoti interviu.

MOKSLINIS SEMINARAS/KONFERENCIJA

„Nuo blaivybės judėjimų iki įrodymais grįstos alkoholio politikos: alkoholio žalos kitiems nei geriantysis aspektai“ 2022-09-26 10:00 VDU Mažoji salė (S. Daukanto g. 28, Kaunas).

<https://www.vdu.lt/lt/ivykiai/konferencija-nuo-blaivybes-judejimu-iki-irodymais-gristos-alkoholio-politikos-alkoholio-zalos-kitiems-nei-geriantysis-aspektai/>

Konferencijos „Nuo blaivybės judėjimų iki įrodymais grįstos alkoholio politikos: alkoholio žalos kitiems nei geriantysis aspektai“ metu dalyviai turėjo galimybę išklausti alkoholio politiką tyrinėjančių mokslininkų pranešimus, susijusius su alkoholio žalos suvokimo, politikos formavimo ir įgyvendinimo problematika. Didelis dėmesys buvo skiriamas alkoholio žalos kitiems nei geriantysis politikos priemonių veiksmingumo tyrimams. Antroje renginio dalyje buvo pateikti problemos mastai, diskutuota kokiomis priemonėmis galima veiksmingiau sumažinti su alkoholiu susietą smurtą artimoje aplinkoje, ypač vaikų, patiriančių smurtą ir/ar nukentėjusių dėl nepriežiūros, skaičių. Renginyje pristatyta VDU mokslininkų publikuota elektroninė mokslinė monografija „Nuo blaivybės judėjimų iki įrodymais grįstos alkoholio politikos: Lietuvos atvejo vertinimas“. 235 asmenys, dalyvavę renginyje ir pageidavę patvirtinančio pažymėjimo, jį gavo elektroniniu paštu.

Diskusijoje atsakymų, kaip spręsti alkoholio žalos kitiems problemas, ieškojo LR Seimo narys prof. Aurelijus Veryga, Vaiko teisių apsaugos kontrolierė dr. Edita Žiobienė, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos direktorė Ilma Skuodienė, Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento direktoriaus pavaduotoja, laikinai einanti direktoriaus pareigas Gražina Belian, Policijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos Viešosios policijos valdybos viršininkas Mindaugas Akelaitis, Nacionalinės tabako ir alkoholio kontrolės koalicijos prezidentė dr. Nijolė Goštautaitė Midttun, Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Visuomenės sveikatos instituto direktorius prof. Mindaugas Štelemėkas, Vytauto Didžiojo universiteto mokslininkai: prof. Ilona Tamutienė, doc. Remigijus Civinskas, dr. Daumantas Stumbrys, dr. Birutė Peištarė ir kiti tyrėjai bei praktikai.

Konferenciją vainikavo rekomendacijos, kaip veiksmingiau spręsti alkoholio žalos problemas. Su rekomendacijomis galima susipažinti. <https://www.vdu.lt/lt/konferencijoje-pateiktos-rekomendacijos-del-alkoholio-zalos-mazinimo/>

PADARYTI PRANEŠIMAI MOKSLINĖSE KONFERENCIJOSE

Tarptautinėse

Stumbrys, D., Tamutienė, I. "Changes in the prevalence of alcohol abuse and dependence in Lithuania from 2015 to 2020" in 47th Annual Symposium of the Kettil Bruun Society for Social and Epidemiological Research on Alcohol in Warsaw, Poland, 30 of May – 3 of June, 2022.

Tamutienė, I., Stumbrys, D., Moskalewicz, J., Sieroslowski, J. "How do Lithuanian's attitudes toward alcohol control policies differ according to cross-national surveys in 2015 and 2020?" in 47th Annual Symposium of the Kettil Bruun Society for Social and Epidemiological Research on Alcohol in Warsaw, Poland, 30 of May – 3 of June, 2022.

Civinskas, R., Peištarė, B., "Question of liberalisation of alcohol policy in Lithuania and the roles of public health coalition: change in policy beliefs, framing, and strategy" in 47th Annual Symposium of the Kettil Bruun Society for Social and Epidemiological Research on Alcohol in Warsaw, Poland, 30 of May – 3 of June, 2022.

Tamutienė, I., Stumbrys, D., Moskalewicz, J., Sieroslowski, J. "Changes in the prevalence of alcohol harm to others in adult general population after 5-year period of changes in alcohol control in Lithuania" in 46th Annual Alcohol Epidemiology Symposium of the Kettil Bruun Society. Online from May 31st to June 3rd 2021. Helsinki.

Peištarė, B., Tamutienė, I. "Problematization of alcohol's harm to children and institutional response in Lithuania" in 46th Annual Alcohol Epidemiology Symposium of the Kettil Bruun Society. Online from May 31st to June 3rd 2021.

Stumbrys, D., Tamutienė, I. "Changes of attitudes to alcohol control policy measures in Lithuania in 2015 and 2020" in 46th Annual Alcohol Epidemiology Symposium of the Kettil Bruun Society. Online from May 31st to June 3rd 2021.

Tamutienė, I., Stumbrys, D. "How Many Children Live with Heavy Drinkers Across 19 European Countries?" in 23rd International Conference on Multidisciplinary Studies: "Resilience for Survival" 30 July 2020, University of Cambridge, United Kingdom.

Nacionalinėse

Civinskas, R., Peištarė, B. „Įrodymai versus politika: „blaivybės“ idėjų koalicijos vaidmenys ir galios Lietuvos alkoholio kontrolės politikos formavimo procese (2016-2021 m.)“ XII LSD konferencija „Visuomenė, regionai, transformacijos: ar turime scenarijus ateičiai“? 2022 m. sausio 14 d. Vytauto Didžiojo universitetas

Tamutienė, I. „Alkoholio žalos kitiems nei geriantysis vertinimas, remiantis Europos standartizuotu alkoholio tyrimu“ VII-oji nacionalinė jaunųjų sociologų ir antropologų konferencija „Aktualūs sociologijos ir antropologijos tyrimai: problemos ir kontekstai“ 2021 m. kovo 26 d., Vytauto Didžiojo universitetas

Tamutienė, I., Jogaitė, B. „Alkoholio tyrimų raida ir politikos vystymas: Lietuva globaliame kontekste“ „XI Lietuvos sociologų draugijos konferencija skirta Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo 30-mečiui „Sociologija ir gerovės valstybė šiuolaikinėje Lietuvoje“, 2020 m. lapkričio 27 d. (nuotolinė).

KOMENTARAI ŽINIASKLAIDOJE

Tamutienė I., Stumbrys D. **Nesaikingas alkoholio vartojimas yra nesuderinamas su puoselėjančia vaikystės aplinka.** <https://www.vdu.lt/lt/nesaikingas-alkoholio-vartojimas-nesuderinamas-su-vaikystes-aplinka/>, <http://mokslolietuva.lt/2020/06/nesaikingas-alkoholio-vartojimas-yra-nesuderinamas-su-puoselejancia-vaikystes-aplinka/>

Tamutiene, I. **Alkoholio žala aplinkiniams: padėtis gerėja, bet ES vidurkio nesiekia.** <https://www.vdu.lt/lt/alkoholio-zala-aplinkiniams-padetis-gereja-bet-es-vidurkio-nesiekia/>
paskelbta <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/alkoholio-zala-aplinkiniams-padetis-taisosi-bet-lietuva-vis-dar-atsilieka-nuo-es-vidurkio-56-1505600;>
<https://www.lrytas.lt/lietuvosdiena/aktualijos/2021/05/19/news/prof-ilona-tamutiene-alkoholio-zala-aplinkiniams-padetis-taisosi-bet-lietuva-vis-dar-atsilieka-nuo-es-vidurkio-19423452;>

Tamutiene, I.(2022-09-08) **Alkoholio ribojimai – veiksmingi, bet visuomenė juos palaiko mažiau.** <https://www.vdu.lt/lt/alkoholio-ribojimai-veiksmingi-bet-visuomene-juos-palaiko-maziau/> Perpublikavo: <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/alkoholio-politikos-grieztinimas-veiksmingas-taciau-visuomene-jam-pritaria-maziau-56-1928992>

INTERVIU

Jogintė Užsienytė-Četkauskienė interviu su D.Stumbriu, publikuota 2022 m. sausio 15 d.: **Lietuviams užduoti keturi klausimai parodė tikrąją padėtį: pagal šį rodiklį Europoje esame ir vėl pirmi.** <https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/lietuviams-uzduoti-keturi-klausimai-parode-tikraja-padeti-pagal-si-rodikli-europoje-esame-ir-vel-pirmi.d?id=89188539>

DALYVAVIMAS LR SEIME, KOMITETE DĖL ALKOHOLIO KONTROLĖS ĮSTATYMO PAKEITIMŲ:

I. Tamutienė ir D. Stumbrys pristatė tyrimo rezultatus Seime. D. Stumbrys, remdamasis blaivumo patikrų rezultatais, argumentavo alkoholio žalos darbe problemą, ypač pirmadieniais, ją susiedamas su alkoholio pardavimo laiko ribojimais. I. Tamutienė rėmėsi 2015 m. ir 2020 m. apklausos duomenimis ir įvardijo, jog kompleksinė alkoholio politika buvo veiksminga, nes mažino alkoholio žalą kitiems ir alkoholio vartojimo sutrikimus.

https://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=39733&p_event_id=16138

https://www.youtube.com/watch?v=vG9eV-jbeAA&t=165s&ab_channel=AtvirasSeimas

Greta to rengiamas LR Alkoholio kontrolės įstatymo pakeitimo projektas, kuriuo siekiama alkoholio žalą kitiems integruoti į minėtą įstatymą. Darbas tęsiasi.